

DE TANK

tweemaandelijks orgaan, TWENOT

DUTCH ARMOUR ASSOCIATION

postbus 357 - 8000 AJ ZWOLLE

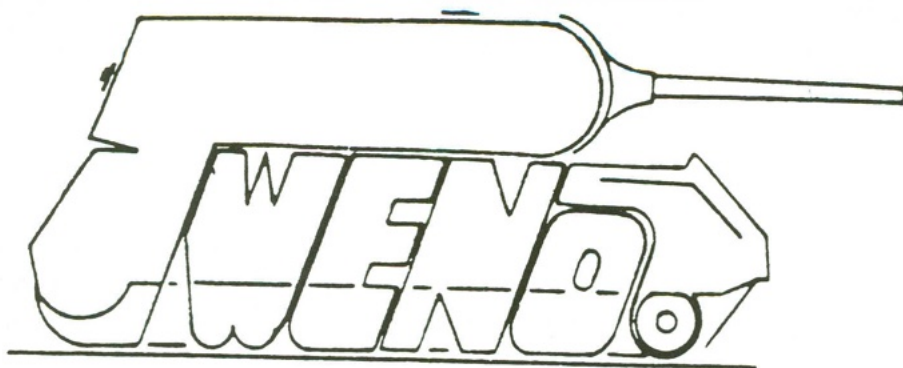
THE NETHERLANDS

17 en 18 JULI 1992 HAVELTE

NUMMER 98

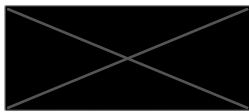
OKTOBER 1992

BESTUUR:

Voorzitter : John Janse
Vice-voorzitter : Joop v.d. Weerden
Secretaris : Johan Groen
Penningmeester : Kees Blijleven
Externe contacten : Jan Frankema

ADRESSEN:

Secretariaat:

Redactie : Jan van Veen

Postbank : 3026112
t.n.v. : TWENOT, Heiloo

Contributie : t/m 18 jr: f 15,=
> 18 jr: f 20,=

REGIOCOÖRDINATOREN

Noord-Holland : Jan van Veen

Noord : Theo de Haan

Midden : Arne Poirot

Zuid-west : Jan Verhulst

Zuid-oost : Gert Mons

DE TANK is een tweemaandelijks uitgave van de vereniging TWENOT. Zij wordt aan alle leden gratis toegezonden. In de rubriek Vraag en Aanbod kunnen de leden niet-commerciële advertenties plaatsen. Copy voor DE TANK moet uiterlijk de vijftiende van iedere oneven maand bij de redactie zijn.

HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK OVERNEMEN VAN ARTIKELEN EN/OF AFBEELDINGEN IS ZONDER SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE NIET TOEGESTAAN

VERENIGINGSNIEWS

Op 17 en 18 juli j.l. werden in de Johannis Postkazerne in Havelte de Open Dagen van de Koninklijke Landmacht gehouden. Wat we gehoopt hadden kwam ook uit: het werden twee succesvolle dagen.

We hadden een leuk standje in een van de grote manifestatie-tenten en daar zijn in twee dagen vele tienduizenden bezoekers aan ons voorbij getrokken.

Op verschillende manieren werd de aandacht van het publiek getrokken. Uiteraard door de tentoongestelde modellen, maar ook door het TWENOT-reclamebord dat Arne Poirot gemaakt had en door de modelbouwactiviteiten van Jan van Veen. Er zijn in deze twee dagen vele gesprekken met belangstellenden gevoerd en talloze vragen beantwoord. Heel plezierig is het dat een aantal mensen besloot lid van onze vereniging te worden te worden. U treft ze aan onder "Nieuwe leden".

Al met al waren het twee prima dagen. Veel gezelligheid, ook veel te zien, zowel oude voertuigen van Keep them Rolling en andere verenigingen als de nieuwste voertuigen van de K.L. (Leopard 2 berging, Mercedes tanktransporter, Mercedes GLD Ambulance-uitvoering, etc). De beide organisatoren Gert Mons en Marc Tempels hebben goed werk verricht, we hopen dat ze het volgend jaar weer voor hun rekening willen nemen.

Kees Blijleven

AGENDA

- 17 oktober : TWENOT ledenvergadering in Rotterdam, Kralingseveer
- 18 t/m
- 25 oktober: Nationale Modelbouw Manifestatie 1992 in het Militaire Luchtvaartmuseum in Soesterberg.
- 15 november: open dag Plastic modelbouwgroep Deventer en IPMS Regio Oost.
- 21 november: het 6e Vriendschapstreffen IMM/TWENOT, wederom in Mook

De Nationale Modelbouw Manifestatie staat dit jaar in het teken van "**75 jaar Marine Luchtvaartdienst**". Deelname aan de manifestatie staat voor iedereen open en is gratis. Een deelnemer mag met meerdere modellen en in verschillende categorieën zowel aan de show als aan de wedstrijd deelnemen. Inschrijving bijvoorkeur VOORAF en SCHRIFTELIJK

Verdere informatie: Organisatie N.M.M., De Beaufortweg 15, 3711 BW Austerlitz, 03439-1657.

17 OKTOBER: 3e TWENOT bijeenkomst 1992: **MODELBOUWKAMPIOENSCHAP**

Ieder jaar het hoogtepunt in de verenigingsactiviteiten. Maak deze dag ook nu weer tot een succes en zorg dat u er bij bent!

Er zijn vijf categorieën: 1) Modellen 1:35 en groter; 2) Modellen kleiner dan 1:35; 3) Diorama's 1:35 en groter; 4) Diorama's kleiner dan 1:35 en 5) Jeugdleden, modellen en diorama's. Er is een aparte prijs voor de "Best of Show", waar ieder model of diorama voor in aanmerking kan komen. De jurering wordt gedaan door alle aanwezigen.

Bij het kampioenschap gaan we uit van de olympische gedachte dat deelnemen belangrijker is dan overwinnen. Hiermee bedoelen we niet dat de overwinning onbelangrijk is. In tegendeel! We willen er echter mee aangeven dat het pas echt leuk wordt als er veel modellen en diorama's op de wedstrijdtafels staan.

Tot 17 oktober in het Clubhuis Kralingseveer, Elandstraat,
Rotterdam-Kralingseveer!

U komt er als volgt: neem aan de noordkant van de Van Brienoordbrug de afslag naar Capelle a/d IJssel. Beneden aan deze afslag ook de richting Capelle a/d IJssel nemen. Vervolgens bij de eerste stoplichten rechtsaf naar Rotterdam-Kralingseveer. Neem dan de vierde straat links, dit is de Elandstraat. De zaal is open vanaf 10.30 uur.

Op 21 november a.s. is er weer het traditioneel geworden FREUNDSCHAFTS-/VRIENDSCHAPSTREFFEN met onze Duitse zustervereniging I.M.M.

Zoals gebruikelijk houden we de bijeenkomst in Mook, in Café-restaurant "DE MOLENHOEK", Rijksweg 1, telefoon 080-580155

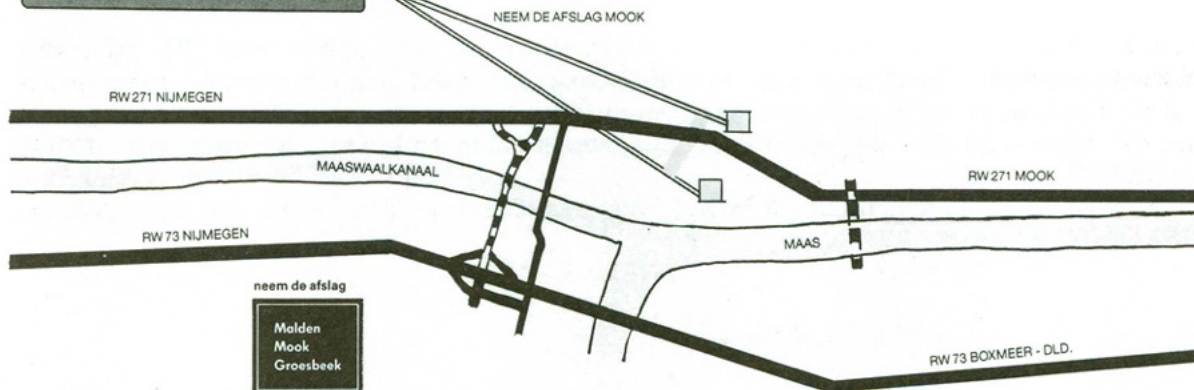
We hebben de beschikking over de Toekan-zaal, van 10.00 tot 17.00 uur. Consumpties worden afgerekend met bonnen die aan de kassa verkrijgbaar zijn.

Er wordt een modelbouwwedstrijd gehouden, waar ieder met maximaal drie modellen of diorama's aan mee kan doen. De inschrijving is van 12.30 tot 13.00 uur bij Johan Groen. De jurering wordt gedaan door twee bestuursleden van elk van beide verenigingen. De prijsuitreiking zal zijn omstreeks 15.30 uur.

Naast deze wedstrijd is er natuurlijk uitgebreid gelegenheid voor ruilen, kopen en verkopen, informatie-uitwisseling, handige tips opdoen, etc. Modellen, tijdschriften, boeken, bouwdozen en andere zaken voor de verloting zijn zoals altijd van harte welkom!

Rijksweg 1
6584 AA MOOK
bij NIJMEGEN
Telefoon 080-580155

Op zondag 15 november organiseren de Plastic Modelbouwgroep Deventer, waarin onder andere TWENOT-leden actief zijn, en IPMS Regio Oost hun jaarlijkse Open Dag in het Buurtcentrum "De Polakkers", Zwaluwenburg 2 te Deventer (zaal open 10.30 uur). Diverse (plastic) model-bouwverenigingen zijn uitgenodigd, o.a. IPMS, TWENOT, IMM, NAMAC, alsmede diverse modelbouwhandelaren en gespecialiseerde boekhandelaren zoals Rob de Jong, Flash en Decalmania.

Voor junioren tot 18 jaar wordt er een modelbouwcompetitie gehouden. Inschrijving ter plekke van 11.00 tot 12.00 uur of van te voren, schriftelijk op onderstaand adres.

Routebeschrijving: eigen vervoer: vanaf de A1 de afslag Deventer-Oost/Schalkhaar nemen. Aan het eind van de afslag RA. Aan het eind van die weg, bij T-kruising, RA. Bij het stoplicht RD en direct na het spoor LA. Deze kronkelige weg blijven volgen tot men bij een parkeerplaats aan de achterkant van een klein winkelcentrum uitkomt. Dit is het winkelcentrum Zwaluwenburg en tegenover de winkelzijde bevindt zich het buurtcentrum "De Polakkers".

Openbaar vervoer: vanaf station Deventer bus 1 nemen naar Colmschate/winkelcentrum Zwaluwenburg. De bus stopt bij het winkelcentrum, het buurtcentrum ligt daar recht tegenover. Een tweede mogelijkheid is met de trein naar station Deventer-Colmschate en van daar te voet via de Oostriklaan naar "De Polakkers" (ca. 10 minuten).

Peter Vierhout, [REDACTED]

VRAAG & AANBOD

H. Timmerman, [REDACTED] zoekt tekeningen in de schaal 1:35 of 1:72/76 van de volgende voertuigen: Duits: Heuschrecke 10,5 LeFH18/1 L28 auf Waffentrager GW IVB, Panzer IV Ostwind 3,7 Flak 43, 15 cm SiG33 op Pzkw II (D-chassis), de achtwielers SdKfz 231/232 en SdKfz 263; Engels: A30 Challenger, A30 SP Avenger, Churchill 3" Gun Carrier. Kosten worden uiteraard vergoed.

R. Louwes, [REDACTED] biedt te koop aan: twee 120 mm Sovjet Spetznas figuren, gekopieerd van de Dragon Elite Forces Series. De figuren zijn dan ook identiek aan de twee linker soldaten zoals ze op de Dragon doos vermeld staan. Ze zijn van Tsjechische makelij, goed gedetailleerd en ruim voorzien van accessoires. Hij is op zoek naar de figuren bij het 25 pponder kanon van Tamiya, in het bijzonder de vier mannen die de munitie aangeven en laden.

M.A. Rooth, [REDACTED] heeft ongeveer 40 bouwdozen te koop, groot en klein van Tamiya en Italeri, alsmede roadsigns, stickers en boekjes van Verlinden. Alles liefst in één koop.

Rob Evers, IJsselstein, stuurde ons informatie over een relatie van hem in Polen, te weten Model Centrum W.J. Gawrych, Nowowiejska 4 m. 10, 00-649 Warschau. Deze heeft modellen van Poolse makelij te koop. Veel vliegtuigen in schaal 1:72, maar bijvoorbeeld ook de 1:35 7TP tank (de versie met dubbele torens schijnt er aan te komen) en de, eveneens 1:35, Wz.34 pantserwagen. Daarnaast verkoopt hij ook boeken over Poolse legervoertuigen en vliegtuigen. Geïnteresseerden kunnen hem in het Engels aanschrijven.

Ruud Mosk, [REDACTED] mist enkele onderdelen van 1:9 Zündapp KS750 motorfiets van ESCI. Het betreft de onderdelen nr. 63, 2 x 190 en 2 x 214. Kan iemand hem hier aan helpen of heeft iemand misschien een oud model dat hij van de hand wil doen? Kosten worden uiteraard vergoed.

Jasper Oorthuys, [REDACTED] zoekt bouwtekeningen en/of foto's voor het bouwen van een Panther of Tiger Bergepanzer. Wie kan hem daaraan helpen? Kosten worden uiteraard vergoed.

DIORAMA TIP

R. Louwes uit Lippenhuizen stuurde de volgende dioramatip: Toen ik onlangs een DUKW van Airfix flink onder handen had genomen, vond ik dat het resultaat op een diorama geëtaleerd moest worden. Omdat een scene in de Pacific m.i. moeilijk zonder een stukje strand kan, heb ik naar een eenvoudige methode gezocht om water na te bootsen. Uitgaande van het reliëf dat je soms op schilderwerken aantreft, heb ik Talens acrylverf gekocht. De kleuren "turquoise bleu" en "titaan wit" zijn voor dit werk voldoende (voor het maken van sloten kan de kleur "chromoxyde groen" volstaan).

Door nu met een paletmes de bodemplaat van een flinke laag verf te voorzien vorm je een goede basis voor de "golven". In dit stadium kunnen de kleuren nog volop gemengd worden met de bedoeling dat het "water" steeds donkerder wordt naarmate het strand verder verwijderd is. Nadat de verf een ietsje gedroogd is, kun je met een paletmes of een stukje plastic golfjes opstuiken en "puntjes trekken". Hou hierbij goed in de gaten dat de verf niet te nat moet zijn, anders vloeit de verf weer terug naar een egaler oppervlak. Als de verf goed is opgedroogd, kan met de airbrush de zandkleur van het strand lichtjes over het eerste deel van de "golven" gespoten worden. Hiermee versterk je het idee dat het strand afloopt in de "golven". Als ook deze laag goed gedroogd is kan het geheel worden afgewerkt met enkele lagen blanke lak van bijvoorbeeld Humbrol of Revell. Probeer hier vooral de lager gelegen delen als het ware mee op te vullen om zo ook weer het idee te versterken dat er diepte in de golven zit.

Al met al kun je op deze eenvoudige en niet al te dure wijze toch een redelijk goed resultaat boeken. Het is wel aan te bevelen eerst enkele malen op een proefstukje te proberen wat het resultaat kan zijn bij verschillende kleurmengsels en/of dikte van de verflaag.

Van CAREL RUITER ontvingen we een aanvulling op het artikel van Jakko Westerbeke in de vorige TANK over de W01 tanks Mk.I - Mk.IX

In de alinea "Modellen" wordt ten onrechte AEF Designs genoemd als producent van een resin Mk.IV in de schaal 1:35. Dit moet zijn MB-Models (USA). Voorts zijn er nog enkele producenten die de Engels/Amerikaanse Mk.I - Mk.IX in hun repertoire hebben. Dit zijn:

				Best.nr.:
1:72	Airfix (GB)	Mk.I Male	plastic	
1:32	Scale Link (GB)	Mk.IV Male/Female	metaal	
1:35	MB-Models (USA)	Mk.IV Male	resin	MB-1031
1:35	Airmodel (GE)	Mk.IV Male	resin	AM-1035
		Mk.IV Female	resin	AM-1036
		Mk.I Male	resin	AM-1042
		Mk.I Female	resin	AM-1043
1:35	EMHR (GB ?)	Mk.IV Male	?	EM-4001
1:32	Blue Jacket	Mk.IV Male	hout en	# 1201
		Mk.I	metaal	# 1200

EUMES - EUMES - EUMES - EUMES - EUMES - EUMES - EUMES

EUMES is een internationale organisatie van militaire hobbyverenigingen, die als doel heeft elkaar informatie te geven over modelbouw en militair nieuws en elkaar op de hoogte te houden van allerlei activiteiten op dit gebied in het land van herkomst.

Zo zijn er contacten met IPMS en militaire modelbouwverenigingen in Duitsland, Engeland, Oostenrijk, Zwitserland en Griekenland. We wisselen regelmatig onze tijdschriften met elkaar uit. Om onze leden ook in de gelegenheid te stellen kennis te maken met deze bladen, kunnen er copieën besteld worden. Dit kan via het volgende bestellijstje of met een briefkaart. Stuur je wensen liefst óór 31 oktober a.s. naar Jan Frankema, XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX en na enige tijd glijdt het gevraagde door je brievenbus.

BESTELLIJST EUMES NAJAAR 1991

NAAM
ADRES
WOONPLAATS

o levering via post

o levering op de grote clubdag in MOOK

Uit Tankette, MAFVA, Engeland

- o 1. Onderwater Panzers, (amfibievoorzieningen) - art/tek 1:76
- o 2. De LEOPARD familie - tek. 1:76
- o 3. Golfoorlog, badges - art.
- o 4. Light tank T60 - art. 1:35
- o 5. Tank Skoda MU 2 1931 - tek/art. 1:35
- o 6. Mercedes typ 170 VK (personeel) - tek. 1:35
- o 7. Churchill Great Eastern Ramp - art/tek. 1:76
- o 8. Centurion, Israeel (APC) - art/tek 1:76

IPMS Duitsland

- o 9. T55 wordt TI67 (Israel) - art/tek 1:35

IPMS Nederland

- o 10. Panthers in Nederland - art/foto's

ARMEX DEFENSIE MAGAZINE

- o 11. Capitulatie Nederlands leger in Indië, 1941 - art

HSV, Oostenrijk

- o 12. Bestellijst HSV modellen en boeken
- o 13. Bouwomschrijving 6x6 pantserwagen "PANDUR" - 1:35
- o 14. Bouwomschrijving Russische BT5/BT7 - 1:76

IMM, Duitsland

- o 15. Sdkfz 4/1 15 cm. Panzerwerfer 42 (ADV/AZIMUT) - art.
- o 16. Modelbouwnieuws - 1:35
- o 17. Modelbouwnieuws kleine schalen
- o 18. Sdkfz 231/232 - tek/art 1:35
- o 19. Sdkfz 7 (8 tons halfrups) als truckombouw - tek/art 1:72
- o 20. Varianten van de HUMMER, modelbeschrijving/art.

E-100

ONTWIKKELING: In de tweede helft van de Tweede Wereldoorlog begon de Duitse Panzer Kommission aan plannen om een nieuwe serie tanks te ontwikkelen, de zogenoemde Entwicklungstypen (E-typen). Er waren zes verschillende voertuigen gepland: E5: een 5-tons pantserwagen; E10: een 10-15 tons tank; E25: een 25-30 tons tank als vervanger voor de PzKpfw.IV; E50: een 50 tons tank als vervanger voor de Panther; E75: een 75-80 tons tank als vervanger voor de Tiger en tenslotte E100, een 130-140 tons tank als concurrent voor de Maus van Porsche.

Van deze ontwerpen is alleen de E100 van de grond gekomen, waarschijnlijk vooral omdat Ferdinand Porsche van Hitler opdracht had gekregen de Maus te bouwen.

De E100 was in feite, in tegenstelling tot de Maus, een conventionele tank, met de bestuurder en radioman voorin de romp, daarachter de toren en de motor achterin de romp. De aandrijfwielen zaten aan de voorkant, met achteraan een spanwiel. De rest van het loopwerk bestond uit acht overlappende loopwielen aan elke kant. Net als bij de Tigertanks zouden twee sets rupsbanden worden gebruikt: een van 1 m. breed voor gebruik in het veld en een van 55 cm. breed voor gebruik tijdens het transport van de tank.

De rupsbanden zouden worden beschermd door gegoten stalen schilden, die bij het transport van de tank verwijderd moesten worden. Hiervoor kon aan de toren een takel worden aangebracht, maar waarschijnlijk zou een apart takelvoertuig gebruikt zijn. Ook zouden de buitenste loopwielen verwijderd moeten worden voordat de tank op een transportwagen zou passen.

De romp bestond uit gelaste massieve pantserplaat, in dikte variërend van 200 mm. aan de voorkant tot 40 mm. aan de achterkant. In de bovenkant van de romp waren twee luiken aangebracht, een voor de bestuurder en een voor de radioman. De toren had aan de voorkant een dikte van 240 mm., aan de zijkanten

en achterkant 200 mm. Het kanonschild was eveneens 200 mm. dik, het torendak 40 mm. Met deze pantsering zou de E100 onverwoestbaar zijn geweest voor de geallieerde tanks en anti-tankkanons, terwijl het 170 mm. kanon alle vijandelijke tanks aan zou kunnen.

De toren was op enkele details na, gelijk aan de toren die voor het Maus-prototype werd gebruikt. De E100 is echter nooit met een toren uitgerust.

De motor zou een Maybach 12 cilinder V-motor van 700 pk. moeten worden, maar ook deze is nooit geïnstalleerd. Voor tests zou de motor van een Königstiger gebruikt worden, maar daar is het ook nooit meer van gekomen.

Eind 1944 gaf Hitler opdracht dat alle projecten voor superzware tanks gestopt moesten worden. Men ging echter in het geheim door met het bouwen van de E100, doch dit schoot niet echt op omdat er op een bepaald moment maar drie mensen waren om aan het voertuig te werken.

Na de oorlog hebben Britse en Amerikaanse technici het voertuig met de beschikbare onderdelen zover mogelijk afgemaakt. De rupsbanden werden in Bovington (waar het prototype naartoe werd gebracht) gemonteerd, maar verschillende andere onderdelen zijn nooit aangebracht: o.a. de aandrijfwielen, de koepelring, de vering, de plaat met de bestuurdersluiken en een aantal andere kleine dingen.

Als de E100 ooit als gevechtstank gebruikt zou zijn, zou elk voertuig een Flakpanzer Cölian en Kugelblitz voor luchtverdediging en een Bergepanther voor alle reparaties nodig gehad hebben, omdat er geen eigen luchtafweerpens waren gemonteerd en alles zo zwaar was dat de bemanning zelf bijna niets zou kunnen repareren.

Operationele E100's zouden opgewassen zijn tegen geallieerde tanks en anti-tankkanons, maar ze zouden ongetwijfeld een gemakkelijke prooi zijn geweest voor met raketten uitgeruste vliegtuigen.

TIJDSCHRIFTEN

Ik vind het meestal wat overdreven om van een tijdschrift te stellen dat het een "must" is, maar het Amerikaanse blad *Military Modeller* wil ik zeker wel aan "aanrader" noemen.

Het is in Nederland maar weinig bekend omdat kennelijk niet een uitgever (of importeur) het aandurft het in zijn collectie op te nemen en het in de kiosk te brengen. M.i. zou het dat zeker waard zijn.

Het blad is geheel bestemd voor de bouwers (of liefhebbers) van modellen van militaire voertuigen. Het verschijnt maandelijks en in ieder nummer worden zeven of acht modellen/diorama's behandeld die zijn gebouwd door Amerikaanse modelbouwers/hobbyisten (mensen zoals wij dus). In de artikelen worden de modellen beschreven, inclusief de aangebrachte veranderingen, gebruikte technieken, etc. Ze zijn zodanig ruim met foto's geïllustreerd dat er voldoende beeld wordt gegeven om een model desgewenst na te bouwen. Ik heb dat zelf inmiddels al een keer of tien tot grote tevredenheid en met veel plezier gedaan.

Het aanbod aan behandelde modellen is zeer gevarieerd. Alleen al dit jaar werden o.m. behandeld de Dodge "Carryall", de M26 Pershing, de Marmon Herrington Mk.II pantserwagen, de Leopard 1A4, een Ford COE vrachtwagen van het Duitse leger in 1940, een Mack pantserwagen uit 1915, het M752 Lance lanceer-

voertuig, de Russische T80, een Russische IS-3 zware tank, een Duitse 88 mm Flak-wagen en vele andere.

Een abonnement is met de huidige lage dollarkoers beslist niet duur: 24 nummers kosten inclusief verzendkosten US\$ 51,95 wat ongeveer f 3,60 per nummer is. Bij zo'n lage prijs ga je bijna toch over een "must"praten!

Military Modeler
Challenge Publications, Inc.
 Subscription Department
 7950 Deering Ave., Canoga Park, CA 91304

Yes! Begin my subscription to MILITARY MODELER right away. I have checked off the amount I want to save below!

Send two years (24 issues) for \$39.95. I SAVE OVER \$54.00! That's the equivalent of 13 FREE ISSUES.

Send me only one year (12 issues) for \$27.95. I SAVE OVER \$19.00. That's the equivalent of 4 FREE ISSUES.

(Savings are based on annual single-copy price.)

Name _____

Street _____

City _____ State _____ Zip _____

Payment Enclosed   New Subscriber
 Bill Me (U.S. Only)   MasterCard/VISA
 Current Subscriber   Exp. Date _____

Account No. _____

Signature _____

Los Angeles County residents please add 8-1/4% sales tax, all other California residents add 7-1/4% sales tax. Allow up to eight weeks for delivery of your first issue. For subscriptions mailed outside the U.S. add \$6.00 for each 12 issues ordered for additional postage. Payment must be made in U.S. funds only.

Offer Expires December 31, 1992   CCVLL

De LAND ROVER in Nederlandse militaire dienst.

Half augustus verscheen in de boekhandel een boekje getiteld "De LAND ROVER in Nederlandse militaire dienst". De subtitel luidt "Over oorzaak en gevolg gesproken".

De auteur, R. de Roos, is een Land Rover freak. In ongeveer 80 bladzijden beschrijft hij de ontstaansgeschiedenis van dit markante voertuig en het gebruik ervan in de Britse en Nederlandse krijgsmacht. Ook geeft hij een korte opsomming van de verschillende militaire types. Interessant is het verhaal over de ontwikkeling van de ook door

onze KL gebruikte 88 inch 0,5 ton light-weight versie.

Waar het de auteur het meest om te doen is, is het verklaren van het feit dat de Land Rover het bij de KL over het algemeen niet best deed. Hij beschrijft uitgebreid de soms inderdaad onbegrijpelijke modificaties zoals het gebruik van overtollige banden van de NEKAF jeep (die te klein waren voor de Land Rover, verkeerde Hollandse zuinigheid), het handhaven van een oliekoeler en het monteren van een thermostaat om deze

koeler uit te schakelen en het monteren van een ander type versnellingsbak.

opleveren voor de bouw van een model in Nederlandse uitvoering.

Al met al een interessant boekje dat bovendien rijkelijk is geïllustreerd met maar liefst 70 foto's, waarvan sommige ongetwijfeld aardige ideeën kunnen

Het is een uitgave van Kluwer Technische Boeken BV in Deventer, ISBN 90 201 2669 5 en het kostte mij f 24,90

OOST EUROPA IN DE TWEEDE WERELDOORLOG MICHEL BOER/ OLAF SCHILTMANS

Deel 4 HONGARIJE

Als een van de verliezers van de Eerste Wereldoorlog moest Hongarije zwaar boeten voor haar aandeel in deze oorlog. Naast enorme herstelbetalingen dwongen de geallieerden het land met het Diktat van Trianon (1920) afstand te doen van 71 % van haar grondgebied aan Tsjechoslowakije, Roemenië, Joegoslavië en zelfs Oostenrijk. 3½ miljoen Hongaren werden op deze manier rechteloze minderheden in genoemde landen, wat tot een enorme vluchtelingenstroom zou leiden. In Hongarije zelf, dat al was gesteerd door twee revoluties, een korte oorlog met Roemenië en een contra-revolutie, ontstonden grote sociale en economische problemen.

In Trianon werd tevens de grootte van het Hongaarse leger bepaald; totaal 35.000 man. Het werd het land verboden een luchtmacht te vormen of tanks te bezitten. Zelfs luchtafweer of anti-tankwapens waren verboden.

Met het doel grote delen van de verloren gebieden terug te veroveren werd eind twintiger jaren begonnen met de geheime uitbreiding van het leger. De wapens waren hierbij afkomstig uit Italië, terwijl later ook Duitsland, Zweden en Zwitserland voor wapens en licenties zouden zorgen. Van een modern leger was echter geen sprake toen Hongarije in 1938, onder Duitse druk, het zuiden van Slowakije terug kreeg; het Hongaarse leger trok het gebied binnen met paard en wagen. In maart 1939 moest Slowakije bovendien Roemenië aan Hongarije afstaan, wat leidde tot een kort grensincident; het eerste gewapende optreden van het Hongaarse leger.

De belangrijkste Hongaarse gebiedsaan-

spraak was die op Zevenburgen (Transylvanië), dat Hongarije aan Roemenië had moeten afstaan. Duitsland, dat inmiddels Italië als belangrijkste bondgenoot had verdrongen, dwong Hongarije echter af te zien van een oorlog om het gebied terug te krijgen. In augustus 1940 werd, weer dankzij druk van Duitsland, het noorden van Zevenburgen weer Hongaars. Deze keer werd het gebied ook door gemechaniseerde legereenheden in bezit genomen.

Tot dan toe was de uitbreiding van het Hongaarse grondgebied redelijk vreedzaam verlopen. In april 1941 nam het land echter samen met Duitsland met groot succes deel aan de aanval op Joegoslavië, en raakte zo bij de Tweede Wereldoorlog betrokken. Aan de aanval op Rusland (22 juni 1941) wilde Hongarije, hoewel zeer anticommunistisch,

SPEELGOED OTTEN

Militaire kits van TAMIYA, ESCI, AIRFIX,
ITALERI, HELLER, HASEGAWA.

Grote sortering militaire figuren

1:87 ROCO, MAAG, EKO

VERLINDEN PRODUCTIONS

ALLE VERF- EN SPUITBENODIGDHEDEN

(Badger spuiten en -onderdelen, compressoren, spuitcabines, verf in busjes en spuitbussen, penselen, decal cote, base cote, gloss cote).

Verschillende plaatmaterialen en profielen
(EVERGREEN)

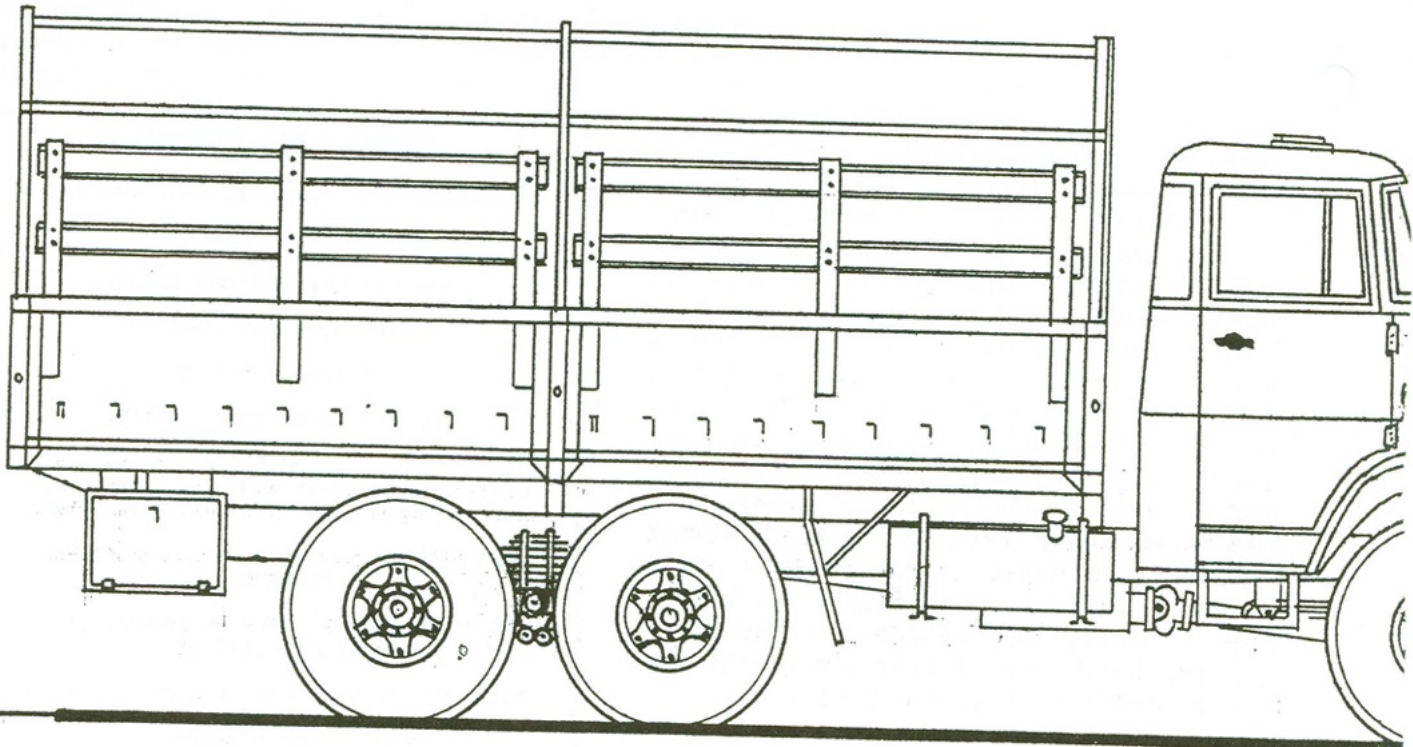
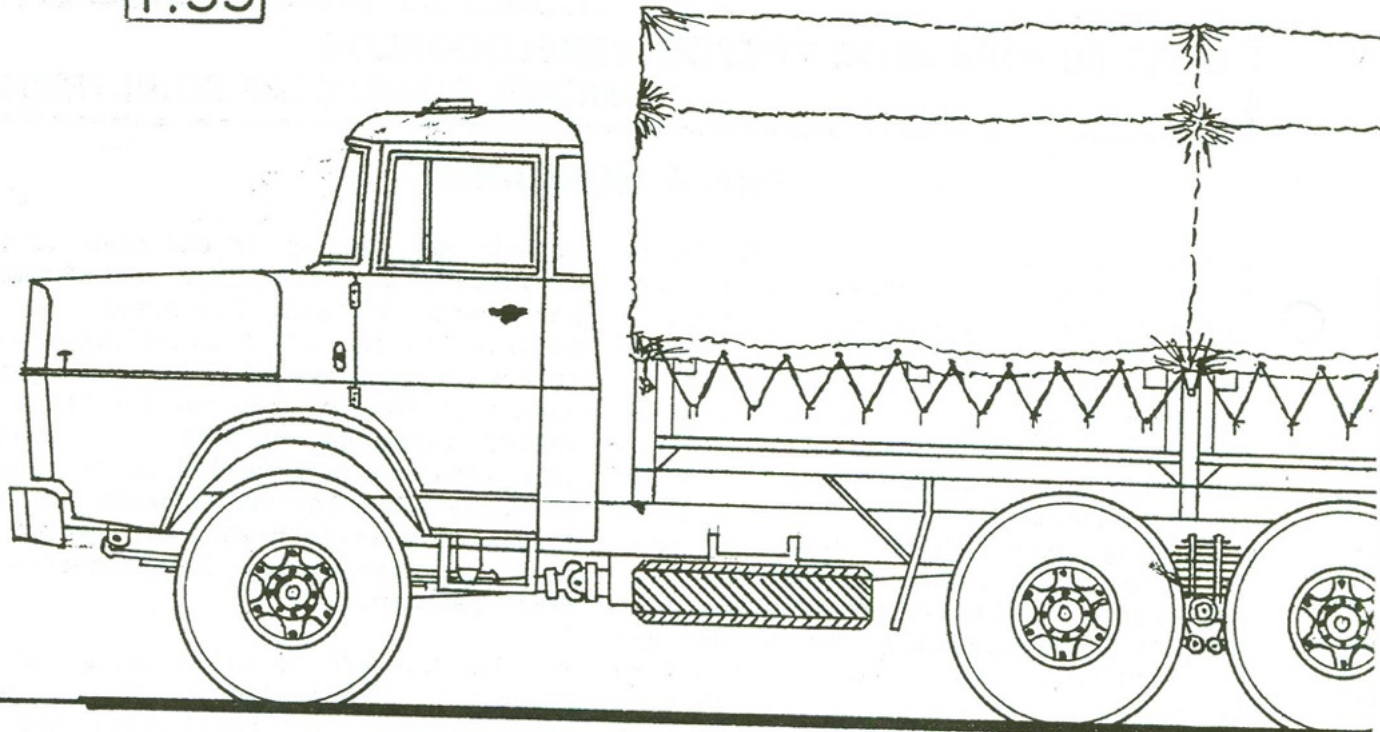
NIEUWE LAAN 7, 1068 BZ AMSTERDAM
TEL: 020-6190338

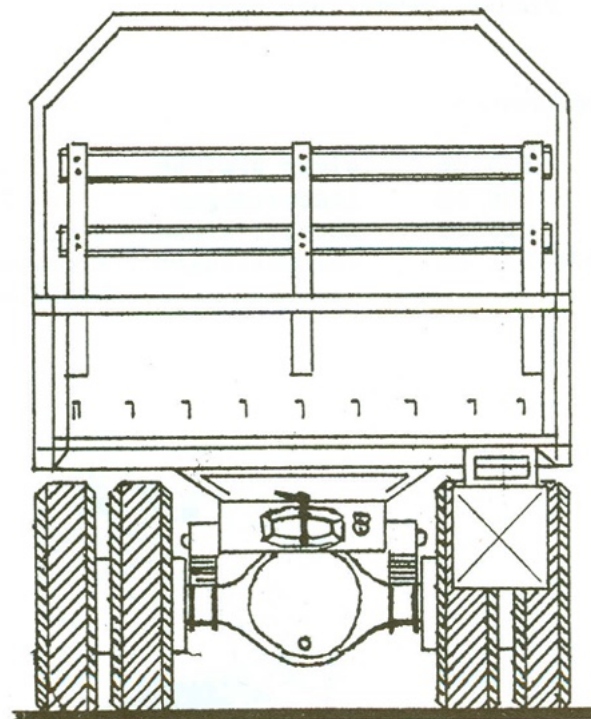
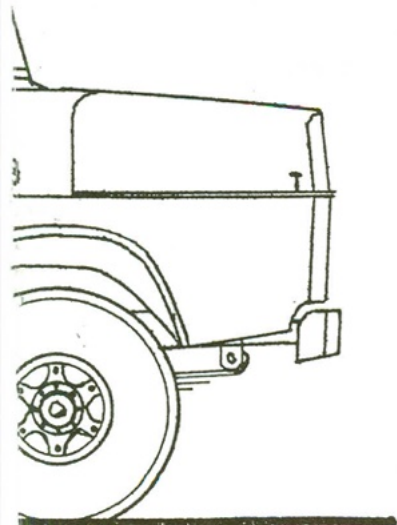
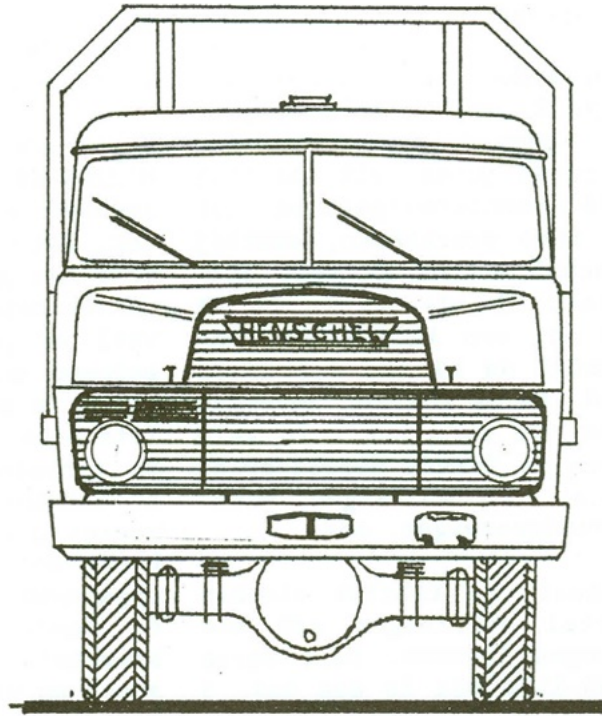
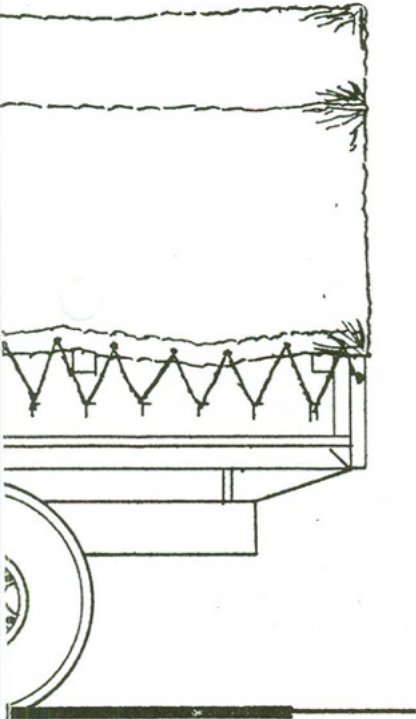
(achterzijde van de Osdorperbaan, geen winkelkeur of etalage, maar een winkelkeur met een dinky sticker en nummer 7)

HENSCHEL, HS 22 HA-CH, 8ton, 6x6.

JG 92

1:35

HENSCHEL-TRUCKS

De vrachtwagenfabriek HENSCHEL heeft in zijn bestaan ook een aantal militaire voertuigen geproduceerd. Hieronder enkele specifieke militaire als ook een aantal gemilitariseerde civiele modellen.

In de Tweede Wereldoorlog werd het Typ-33, uitvoeringen D1 en G1, in zeer grote aantallen geproduceerd. Van dit voertuig zijn in de jaren 1933 tot 1942 ongeveer 22.000 exemplaren gebouwd. Het is een 6x4, 3 tons vrachtauto, waarbij het enige verschil tussen de twee uitvoeringen bestaat uit de motor. De D1 was uitgevoerd met een 10,8 liter benzinemotor, terwijl de G1 een 9,1 liter dieselmotor had. Beide motoren leverden ongeveer 100 pk. De auto heeft in vele uitvoeringen aan de Tweede Wereldoorlog deelgenomen, o.a. als radiowagen, werkplaatswagen, brandweerwagen, enz.

Na de oorlog heeft de fabriek slechts een klein aantal voertuigen aan het Duitse leger mogen leveren. Deze waren van het type HS-115. Dit is een 4x4, 5 tons frontstuurwagen. Hij werd o.a. gebruikt als trekker voor lichte stukken geschut en is later veel gebruikt als leswagen. Van dit type hebben ook exemplaren bij het Franse bezettingsleger rondgereden.

Technische gegevens:

lengte	:	815 cm	eigen gewicht	:	9700 kg
breedte	:	250 cm	laadvermogen	:	7500 kg
hoogte	:	315 cm	motor	:	diesel, 6 cil. in lijn, 192 pk
wielbasis/BC	:	436/131 cm	versnellingen	:	6 vooruit, 1 achteruit en een hoge/lage schakeling.

Van het type HS-100A, een 4x4 5 tons torpedotruck, zijn vermoedelijk ook enkele exemplaren in dienst geweest. Daarnaast is mij een foto bekend van een HS 3-160A met een Gleitkipper opbouw. Ik weet niet of dit voertuig in grote aantallen is ingevoerd.

Vanaf 1963 heeft Henschel een aantal HS22HA-CH en HS3-14HA-CH trucks mogen leveren aan de Zwitserse strijdkrachten. Deze 6x6, 7/8 tons voertuigen zijn voor het grootste deel bij de Zwitserse genietroepen in gebruik geweest. Hoeveel er precies voor Zwitserland zijn gebouwd en of ze nog steeds in gebruik zijn, is mij niet bekend. Wie weet hier iets meer over?

De torpedotruck met zijn karakteristieke vierkante cabine is een gemilitariseerde civiele truck. In de jaren 60/70 heeft Henschel een zeer goede reputatie opgebouwd in de bouwwereld. Met name in de zand- en grinthandel hebben veel Henschels gelopen. Ze waren robuust, sterk en vrijwel onverwoestbaar. De militaire versie had een vaste stalen laadbak die met een huid kon worden afgedekt. De maximale aanhangerlast voor het voertuig is 10 ton.

Vervolg van pagina 9

niet meedoen; het leger was in zijn geheel nodig om de grenzen te verdedigen. In deze houding kwam verandering toen op 26 juni 1941 vliegtuigen met onbekende nationaliteitselementen de Noord-Hongaarse stad Kassa bombardeerden. Hongarije beschouwde dit als een aanval door de Sovjet-Unie, dat het de volgende dag de oorlog zou verklaren. Pas enkele jaren geleden is vastgesteld dat de vliegtuigen uit Roemenië afkomstig waren. Dit land, dat wel aan Barbarossa meedeed en vreesde voor een Hongaarse aanval, had alle belang bij een Hongaarse deelname aan de oorlog tegen de Sovjet-Unie.

Het Hongaarse leger was ondanks zware verliezen voortdurend in de aanval, tot het in januari 1943 aan de Don verpletterend werd verslagen door het Rode Leger, waarbij nagenoeg alle tanks en artillerie verloren gingen. De overige

eenheden werden voor het grootste deel teruggehaald naar Hongarije. In het geheim begon Hongarije vredesonderhandelingen met de geallieerden, wat toen dit uitlekte voor Duitsland aanleiding was om in maart 1944 het land te bezetten en het Hongaarse leger te dwingen weer in de aanval te gaan.

De eenheden waren nu over het algemeen slecht uitgerust, terwijl steeds meer soldaten deserteerden. Op 15 oktober riep de regering, die door was gegaan met vredesonderhandelingen, de wapenstilstand uit. De Duitsers installeerden nu een nieuwe regering, bestaande uit Hongaarse nazi's. Het Hongaarse leger leed steeds zwaardere verliezen in de gevechten met Sovjet- en Roemeense troepen. Tot het einde van de oorlog bleef Hongarije echter aan Duitse zijde vechten.

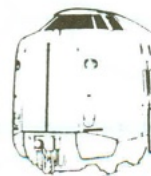
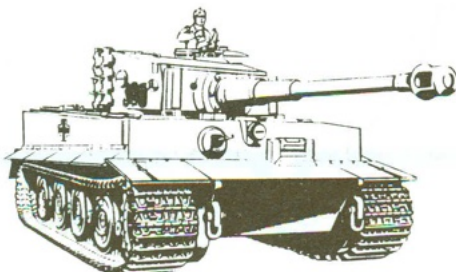
(wordt vervolgd)

NIEUWE LEDEN

W. Faas, [redacted]
 G. Gussinklo, [redacted]
 M. Hoogerwerf, [redacted]
 P.A. van Iren, [redacted]
 H. Konijnenberg, [redacted]
 H. de Schaart, [redacted]
 J. Sluiter, [redacted]
 E.W. Smedinger, [redacted]
 W.F. Smedinger, [redacted]
 S. Stam, [redacted]
 I.G. Tellings, [redacted], Jeugdlid
 J.R. Tellings, [redacted]
 A.N. Tempelman, [redacted]
 L.J. Veenema, [redacted], Jeugdlid
 J. van Vianen, [redacted]
 H.T. de Vries, [redacted]

VOOR AL UW MILITAIRE BOUWDOZEN

RUIME KOLLEKTIE VAN -TAMIYA - ITALERI - FRANCOIS VERLINDEN

Intertoys
DE GROOT

Plein 1960 Amstelveen
 Galerij 68b - 1181 ZP Amstelveen
 Telefoon 020-456571
 Geopend van maandag-middag t/m zaterdag
 donderdag avond - koopavond

"CONTINENTAL BREAKFAST", een diorama van THEO NAUS

In september 1984 vond de grootste Britse legeroefening plaats sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. 130.000 manschappen deden er aan mee. Het doel van deze oefening was het testen van het scenario voor het versterken van het Britse Rijnleger (BAOR) in tijden van crisis.

De oefening kreeg de naam "Lionheart" en was opgenomen in de NATO-oefening "Autumn Forge '84". Lionheart bestond uit twee delen: "Full Flow" en "Spearpoint".

Full Flow liep van 3 tot 21 september en bevatte de volgende onderdelen: het opzetten van de communicatie, het overzetten van de niet op het continent aanwezige troepen en het beveiligen van de achterste zone.

Spearpoint liep van 17 tot 27 september en was de eigenlijke tactische oefening. Het 1e British Corps nam het op tegen een multinationale tegenstander. Het gebruikelijke scenario bestond uit een aanval van Orange Forces vanuit het oosten op de BRD, waarbij de Blue Forces de verdediging voerden.

Orange bestond uit Panzergrenadier Brigade 1 (BRD), 41ste Pantser Brigade (NL) en 1st "Tiger" Brigade, 2nd Armored Division (US).

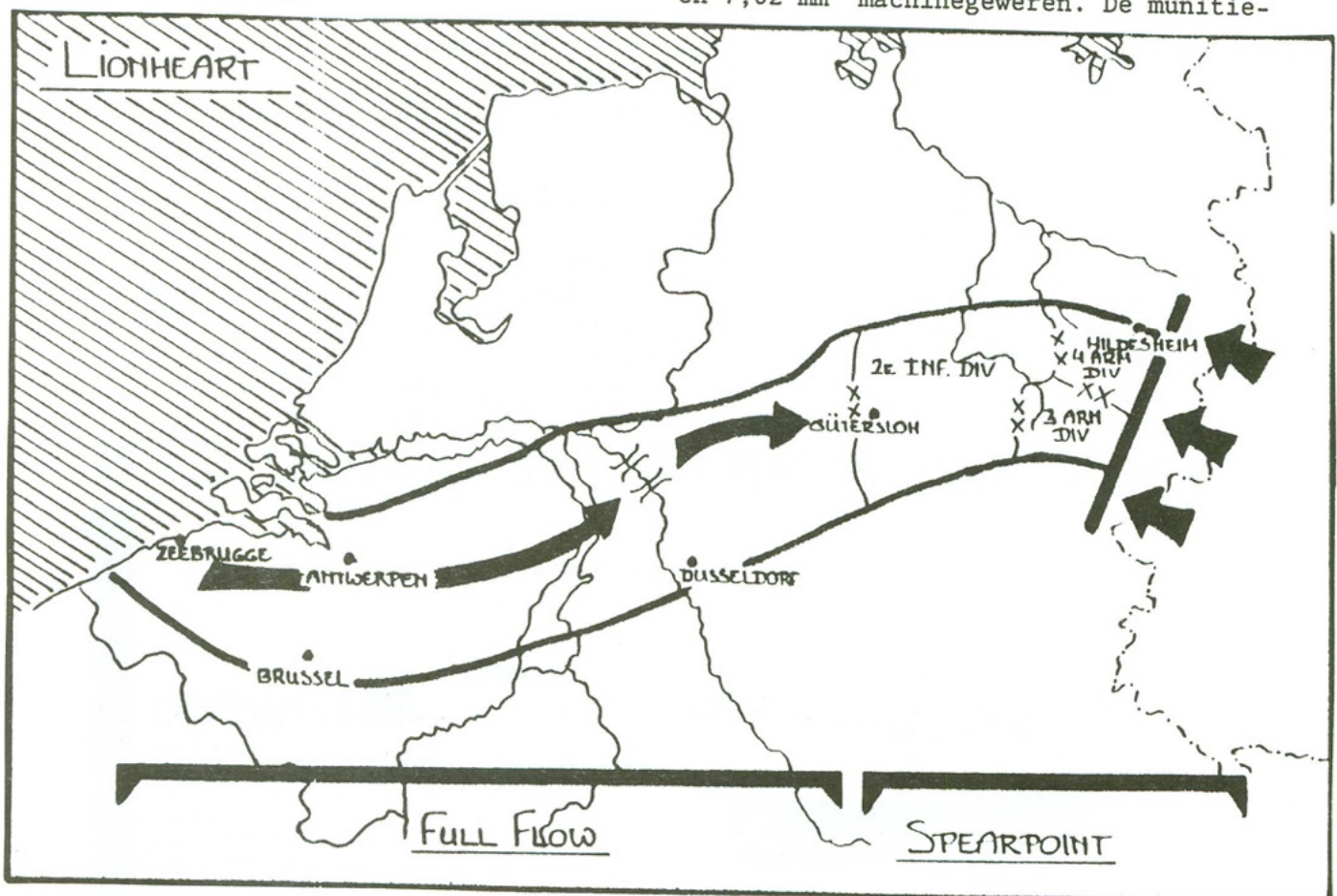
Blue bestond uit 1st (BR) Corps, bestaande uit 2nd Infantry Division, 3rd Armoured Division en 4th Armoured Division.

Lionheart was de eerste grote test voor de -toendertijd- nieuwe Engelse tank, de Challenger.

DE CHALLENGER MBT.

De Challenger begon zijn leven als "FV 4030/3", een prototype ontwikkeld voor de Sjah van Perzië. Doch door de Islamitische Revolutie in het begin van de jaren '80 ging de koop niet door.

Het Engelse leger zat in die tijd verlegen om een opvolger van de Chieftain. Het MBT 80 project was vroegtijdig afgebroken en het oog viel op de FV4030/3. De tank is voorzien van een Rolls Royce CV12 diesel motor met 1200 PK. De bewapening bestaat uit een L11 120 mm kanon en 7,62 mm machinegeweren. De munitie-

voorraad omvat 64 projectielen en 4.000 schoten voor de MG's.

HET MODEL

Een model in 1:35 van de Challenger tank wordt gemaakt door Tamiya (nr. 35134). Als altijd een voortreffelijk model. Wie het model nog extra wil detailleren kan gebruik maken van de etsset van On the Mark Models (TMP 3505). Deze set bevat onderdelen voor o.a. de bevestigingspunten, beschermbeugels voor de koplampen, opbergsysteem voor de sleepkabels en ophanging voor de skirts. De producten van On the Mark Models worden in Nederland o.a. verhandeld door Rob de Jong in Gouda.

Het model is gebouwd volgens de bouwtekening, met uitzondering van de volgende punten:

- stap 2: vullen van de gaten van A24 na het aanbrengen van de schroeven;
- stap 3: dichten van de gaten in de vloer van de kuip;
- stap 7: sloten op B91;
- stap 12: weglaten B41, B44, B38 in verband met de situatie in het diorama;
- stap 16: aanbrengen van dekzeilen over de bergkisten part C en part D;
- stap 22: B11 en B60 heb ik niet gebruikt, in plaats daarvan heb ik nieuwe skirts gemaakt van plastic sheet van 0,20 dikte.

VERVEN EN MARKERINGEN

Voertuigen van het Britse leger zijn donkergroen van kleur. Ik heb mijn model gespoten met Testor's Dark Green 1710. Daarna is er een wolk Humbrol French Artillery Green 179 overheen gespoten.

De gebruikelijke camouflage van gevechtsvoertuigen van het Britse Rijnleger bestaat uit zwarte vlekken die 1/3 deel van het oppervlak van de voertuigen uitmaken. De bemanningen bepalen zelf het patroon, waardoor er oneindig veel variaties voorkomen. Dus heb ik een zwart vlekkenpatroon gespoten.

Het model is daarna gedrybrushed en geweathered. Weatheren gebeurde met poeder van Conté krijt.

De decals die Tamiya bij het model heeft gevoegd zijn mij niet bekend. Volgens publicaties schijnen ze van een pré-productiemodel te zijn. De Challenger heeft normaal de volgende markerin-

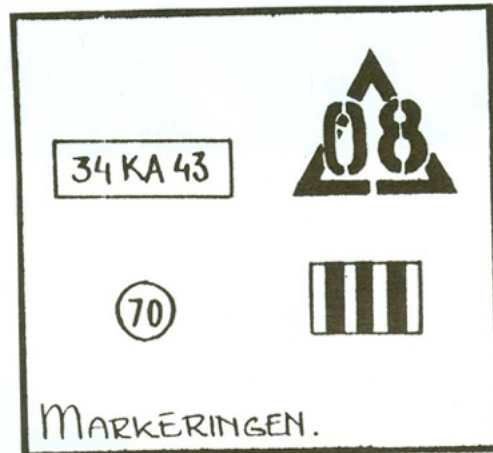
1e. Het kenteken middenvoor en rechts-achter. Het bestaat uit een twee cijfer-twee letter-twee cijfer combinatie in wit op een zwart vlak;

2e. De brugclassificatie middenvoor onder het kenteken, een grijze schijf met een zwart cijfer;

3e. De Union Jack rechts voor en rechts achter;

4e. Een zwart/wit gestreept blok midden-achter. Dit is ten behoeve van het kolonne rijden 's nachts of bij slecht weer;

5e. Het voertuigidentificatienummer op de linker- en rechterzijde van de toren, bestaande uit een geometrisch symbool met een cijfer erin.

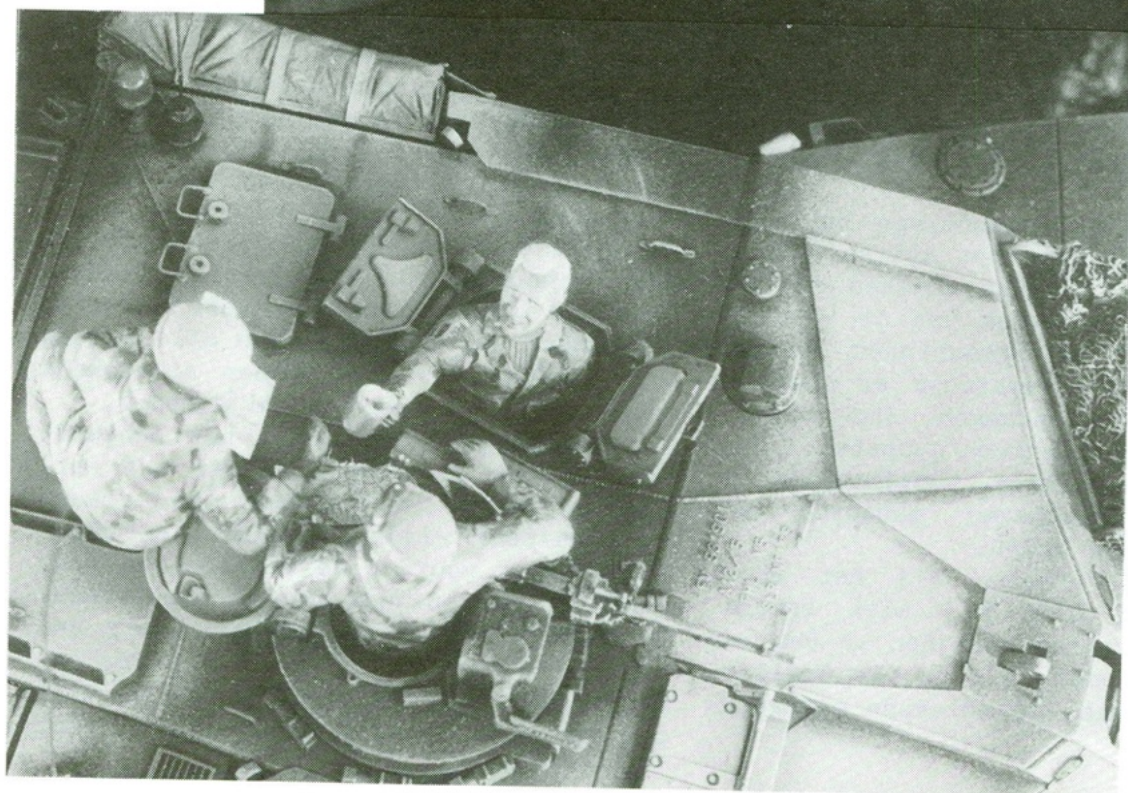
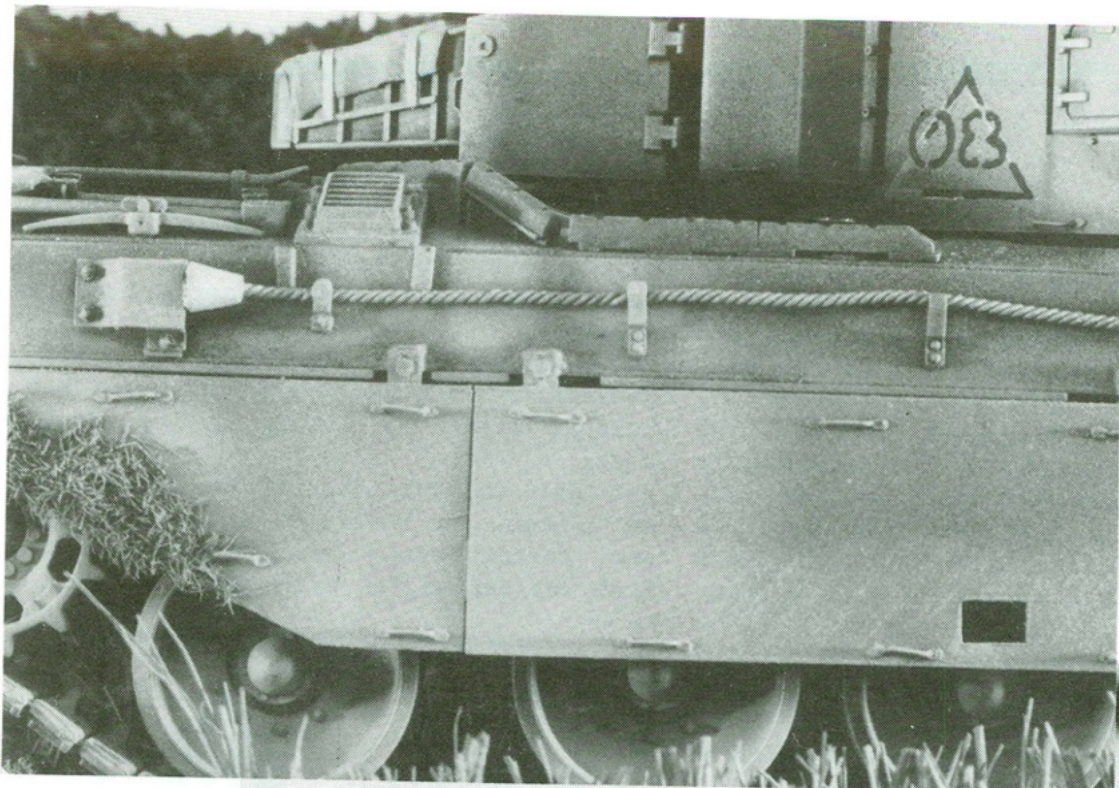

HET DIORAMA

Mijn diorama toont een Challenger tijdens de oefening Lionheart. Het is ochtend, de bemanning maakt zich op voor weer een lange werkdag.

De scene is geïnspireerd door de televisiebeelden van de oefening die werden uitgezonden door de SSVC, de Britse legerzender in Duitsland, en die ik heb opgenomen op de video. Ook stond er in Tamiya's News No. 9 "NATO" een foto van een tankcommandant die overleg pleegt. Dezelfde scene kwam ook voor op mijn videoband. De tank kwam van alle kanten in beeld en dus kon ik hem uitstekend als voorbeeld nemen voor mijn model.

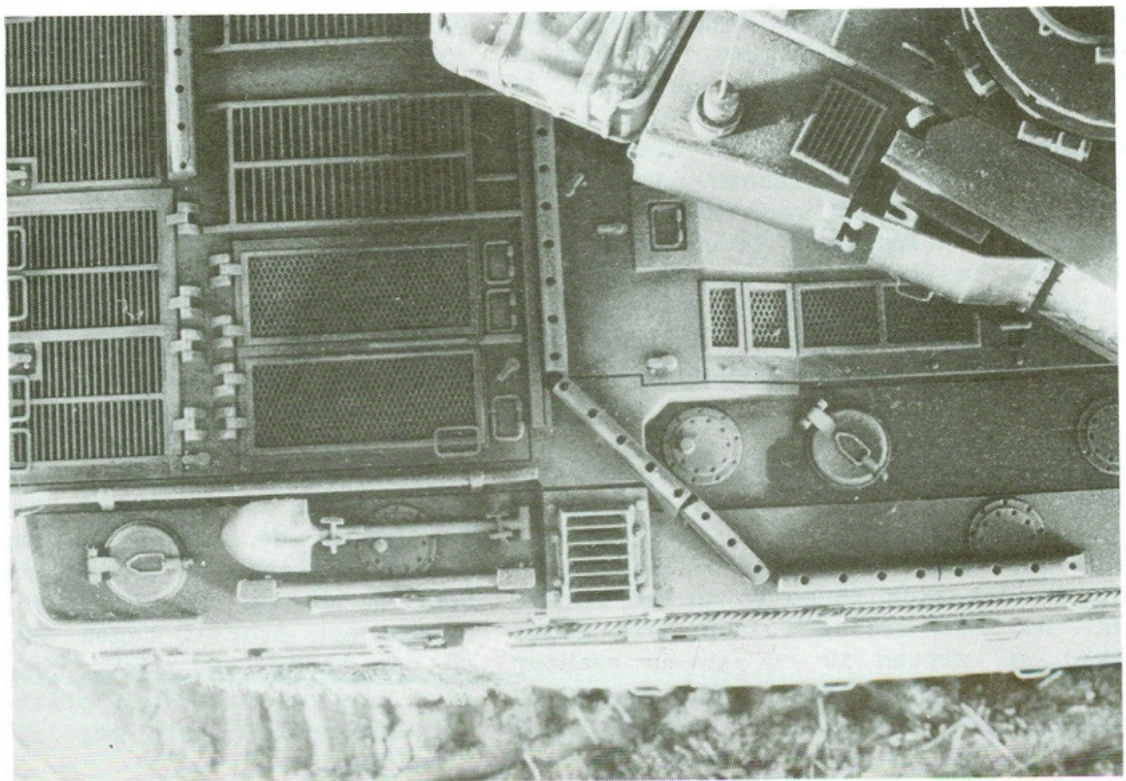
De bemanning is bezig met het ochtendritueel. De schutter verzorgt het ontbijt en heeft beneden vast thee gezet. De chauffeur wijdt zich aan het dagelijkse werk voordat de tank op pad kan, namelijk het spannen van de rupsbanden. De tank staat in een akker naast een heg. De akker werd gemaakt met Porion, waarna met een lineaal de voren zijn gemaakt. De stoppels zijn stukjes riet

die pol voor pol in de Porion zijn gedrukt. Het riet komt van een bezem.

De Challenger van Tamiya is een leuk model om te bouwen. Door het etswerk er aan toe te voegen wordt het model nog mooier. Je krijgt een indrukwekkend

model van een indrukwekkende tank. Wie een uitvoering wil bouwen zoals gebruikt in de Golfoorlog, kan terugvallen op sets van Verlinden en Accurate Armour. Deze sets bevatten extra pantserplaten, opbergmateriaal en benzinedrums voor achterop.

STURMPANZER IV "BRUMMBÄR", Type 3 (final type, 1945)

In het Musee des Blindees te Saumur in Frankrijk staat een Sturmpanzer "Brummbär" Type 3. Naar aanleiding van dit voertuig heb ik een tekening van een Type 3 gemaakt. De maten die in deze beschrijving vermeld zijn, heb ik over genomen van bovengenoemd voertuig. Verder heb ik een bestaande tekening van een Type 2 via copiëren tot schaal 1:35 vergroot en daarna aangepast. Indien er enige maatverschillen zijn, dan mijn excuses daarvoor.

Type 3 werd gebouwd door Nibelungen-Werke en Alkett A.G. op de chassis H en J. Uiterlijk zijn er enige verschillen tussen de modellen op het H en J chassis.

Type H heeft loopwielen met een met rubber bekleed loopvlak, zoals de meeste Panzer IV's. Type J heeft alleen stalen loopwielen zoals de voorste vier van de Panzer IV/70 Zwischenlösung. Ook op andere voertuigen werden deze stalen wielen gebruikt, vooral als de voorste wielen door te zware belasting slijtagegevoelig waren.

Type 3 werd zowel voorzien van het 6-delige als het 3-delige zijschort. Uiterlijk verschilt Type 3 veel van het Type 2. Het hele gevechtscompartiment werd namelijk gewijzigd. De frontplaat werd over de hele breedte vlak. Aan de linkerkant werd een MG34 gemonteerd in een ballmounting van de Tiger 1.

Het voorste schuine gedeelte van het dak bleef gelijk, doch kwam daarna geheel horizontaal te liggen, waardoor de hoogte van het voertuig ongeveer 10 centimeter lager werd.

Aan de achterkant kwam een nieuwe toegangsdeur in een uitbouw. Het grote laadluik in het dak werd vervangen door twee kleine luikjes. Tevens werd het luik van de commandant op het dak vervangen door een koepel zoals op de Sturmpanzer III, Type G. Daardoor kon ook een MG34 als luchtafweerpwapen worden gebruikt.

De door mij gemeten maten zijn als volgt:

Dak: het horizontale deel: 226x92 cm, het bevindt zich 78 cm boven het motordek. De twee kleine luiken, elk groot 38x30 cm, zitten 30 cm van de rechter zijkant en 25 cm van de achterkant. De tussenruimte tussen beide luiken is 8 cm. Elk luik is met een scharnier ge-

monteerd en heeft 4 klinknagels.

De overgang van het horizontale naar het schuine gedeelte is afgedekt met een geklonken stalen strip van 1x10 cm. Het nieuwe commandantsluik zit 28 cm vanaf de linkerkant. Het gevechtscompartiment kreeg twee ventilatoren. De rechtse werd iets naar rechts verplaatst, het hart ongeveer gelijk met de rechter zijkant van de loop van het kanon. De tweede ventilator zit op de uitbouw voor de MG34, ongeveer 10 cm van de linker zijkant.

De schuine plaat met de opening voor de richtapparatuur werd iets naar voren verplaatst en loopt door op de uitbouw voor de MG34.

Uitbouw MG: de bovenzijde van de uitbouw voor de MG34 is 75x40 cm. De voorkant bestaat uit een 7 cm dikke pantserplaat. De hoogte van de uitbouw is in totaal, inclusief de frontplaat aan de onderkant, 55 cm. De frontplaat onder de uitbouw is 20 cm breed. Het hart van de ballmount zit 55 cm vanaf de linker zijkant, op het breedste punt gemeten. De ruimte tussen de uitbouw en de ombouwplaat om het kanon bedraagt ongeveer 10 cm.

Toegangsdeuren en achterkant: de schuine achterkant van het gevechtscompartiment heeft geen knik meer zoals bij Type 2, doch loopt schuin door naar het motordek. De uitbouw is op het breedste gedeelte 120 cm breed en op zijn smalst 100 cm. De diepte van de uitbouw is 32 cm. De schuine zijden hebben dus een verloop van 10 cm. Vanaf het dak gemeten begint de uitbouw 21 cm. vanaf de linker zijkant. De deuren zijn 55 cm. hoog en 60 cm. breed. Boven de deuren zitten een profiel tegen het inregenen en een handgreep. Links naast de uitbouw zit een vierkante plaat van 10x10 cm. Gezien de plaats mogelijk voor een tweede antenne.

Wielen: aandrijfwielen H en J zijn gelijk. Het spanwiel van type H is als dat van type G. Type J heeft het nieuwe wiel zoals op de tekening. De loopwielen van type H hebben evenals die van type G een rubberen loopvlak. Type J had stalen loopwielen met een stalen loopvlak.

Gebruikte documentatie:

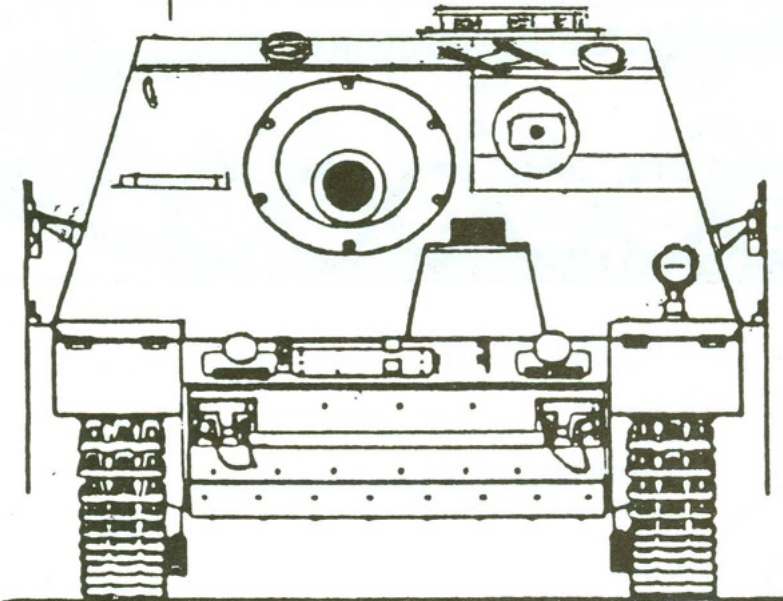
Panzers in Saumur, deel 1; Bellona series 4; Waffenarsenal band 76.

Met vriendelijke groeten,

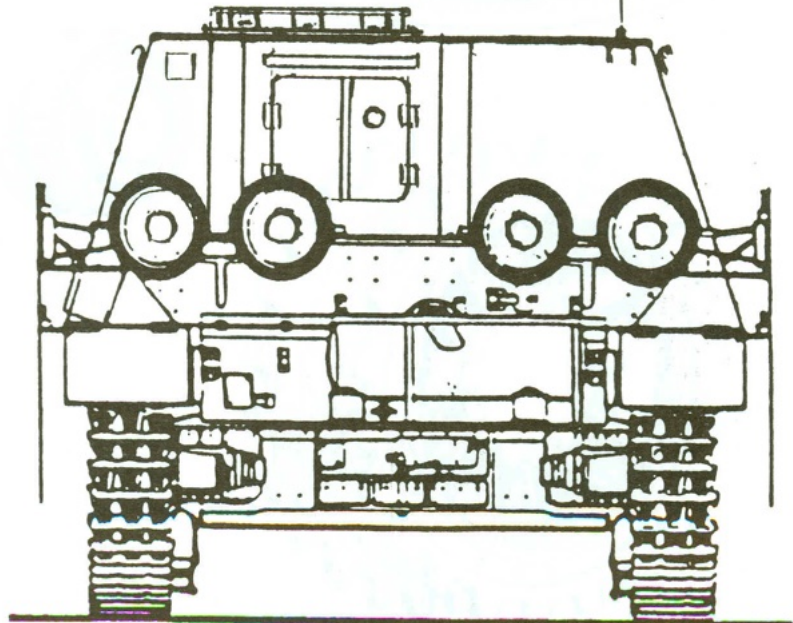
H. Timmerman,

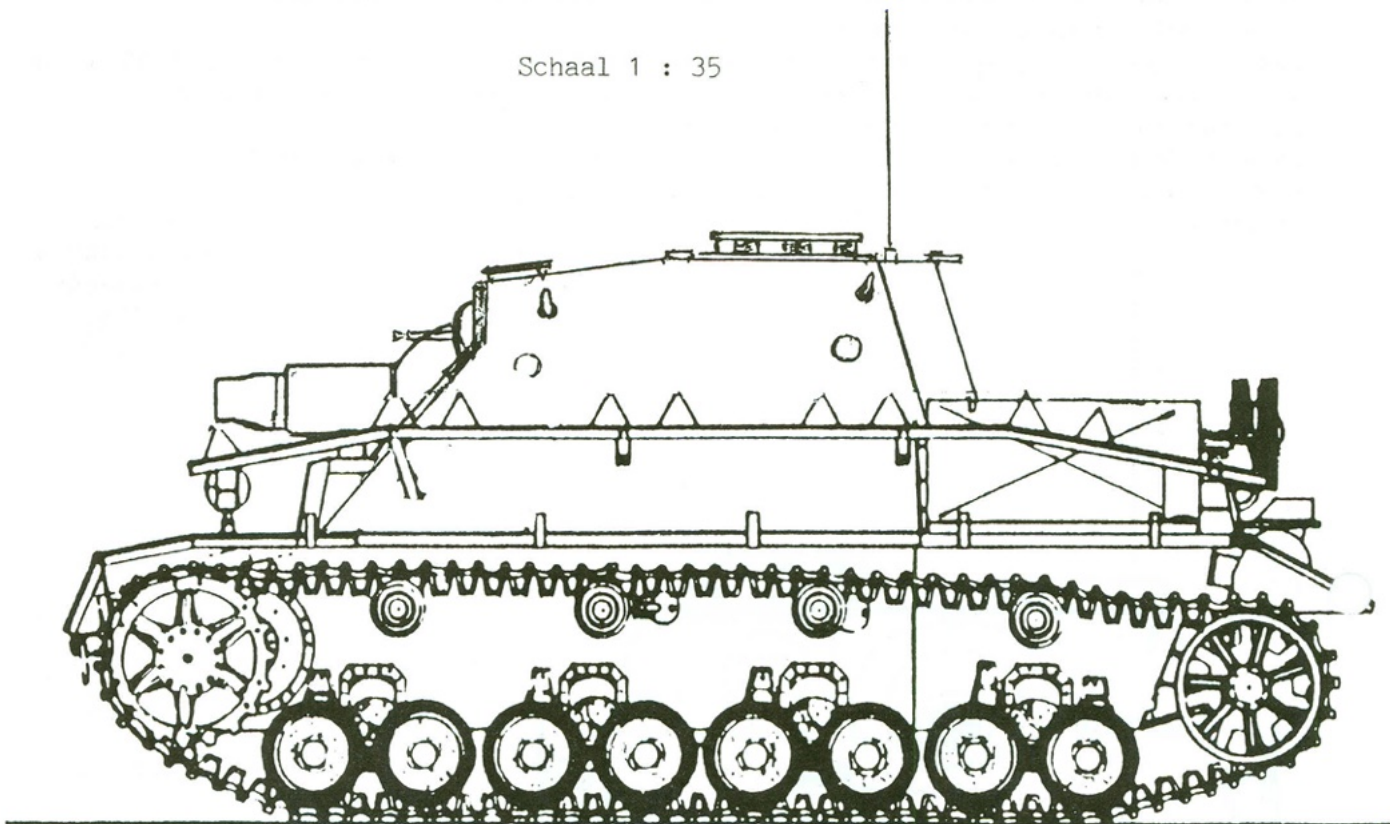
Schaal 1 : 35

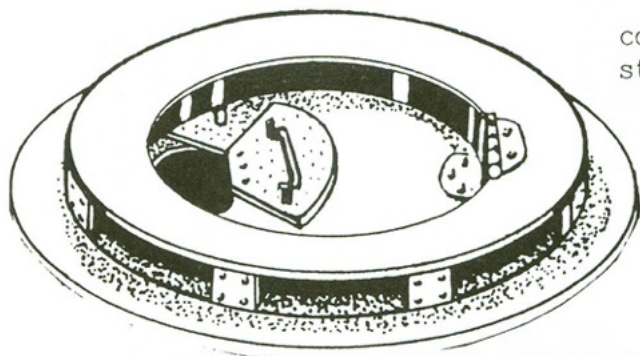
Sturmpanzer IV " BRUMMBAR ", type 3 (final type 1945)
op onderstel H/J

Schaal 1 : 35

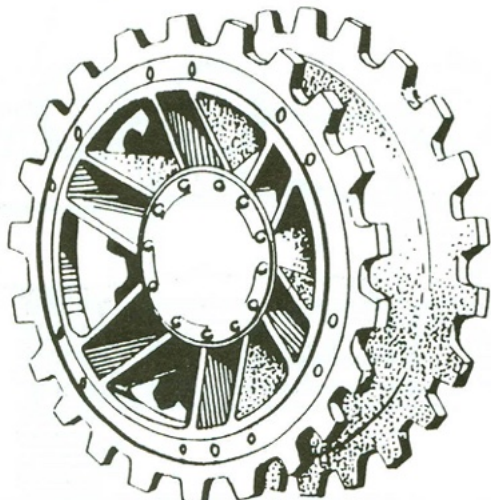

Sturmpanzer IV " BRUMMBAR ", type 3 (final type 1945)

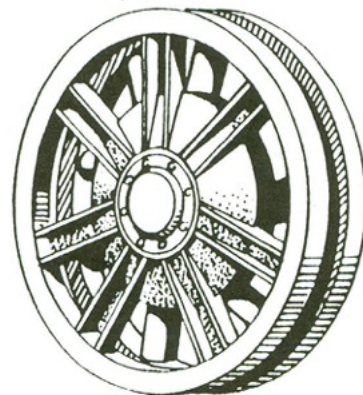
commandantenluik als
stug III, type G

drive-sprocket H/J

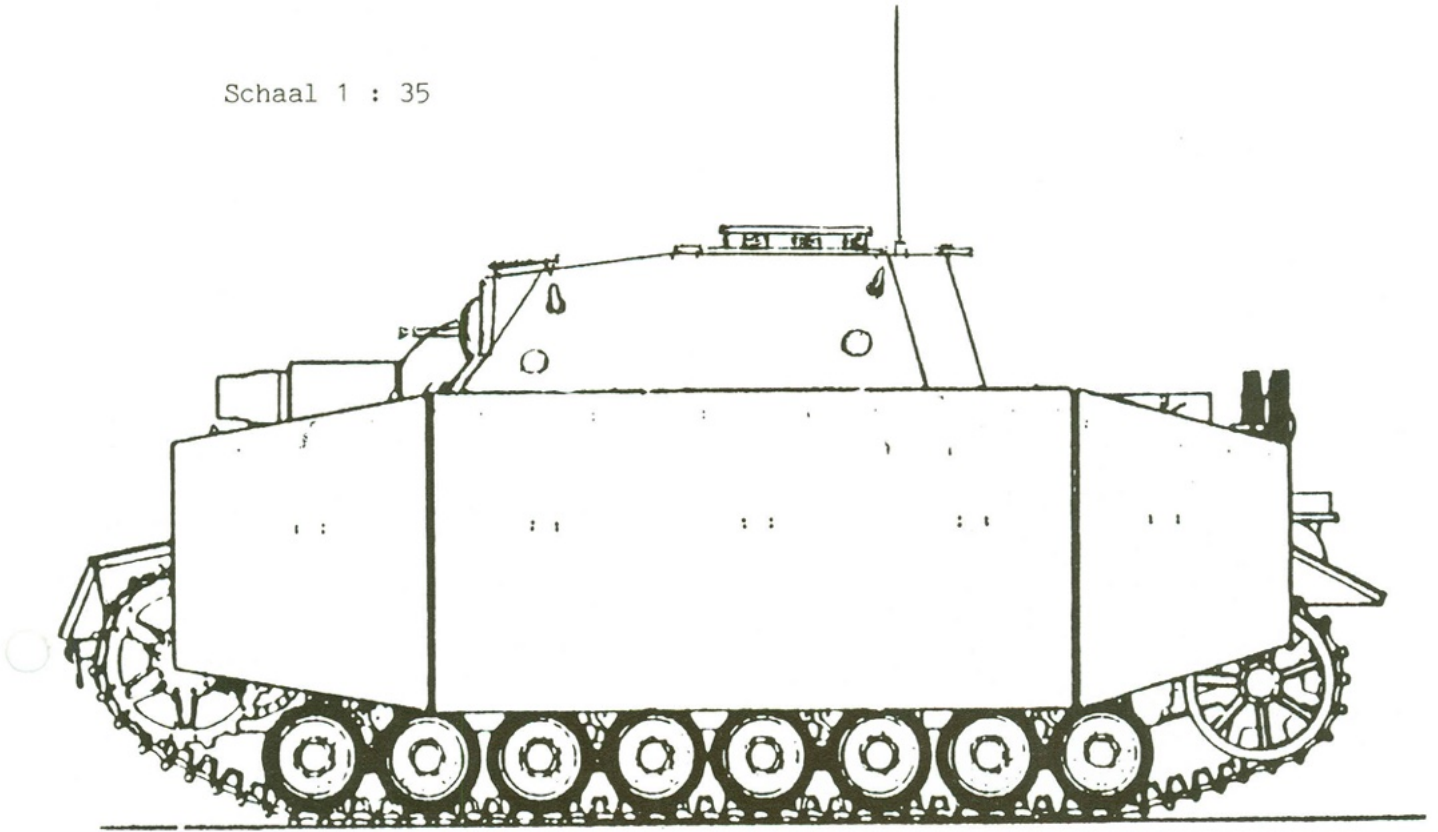

bovenroller J

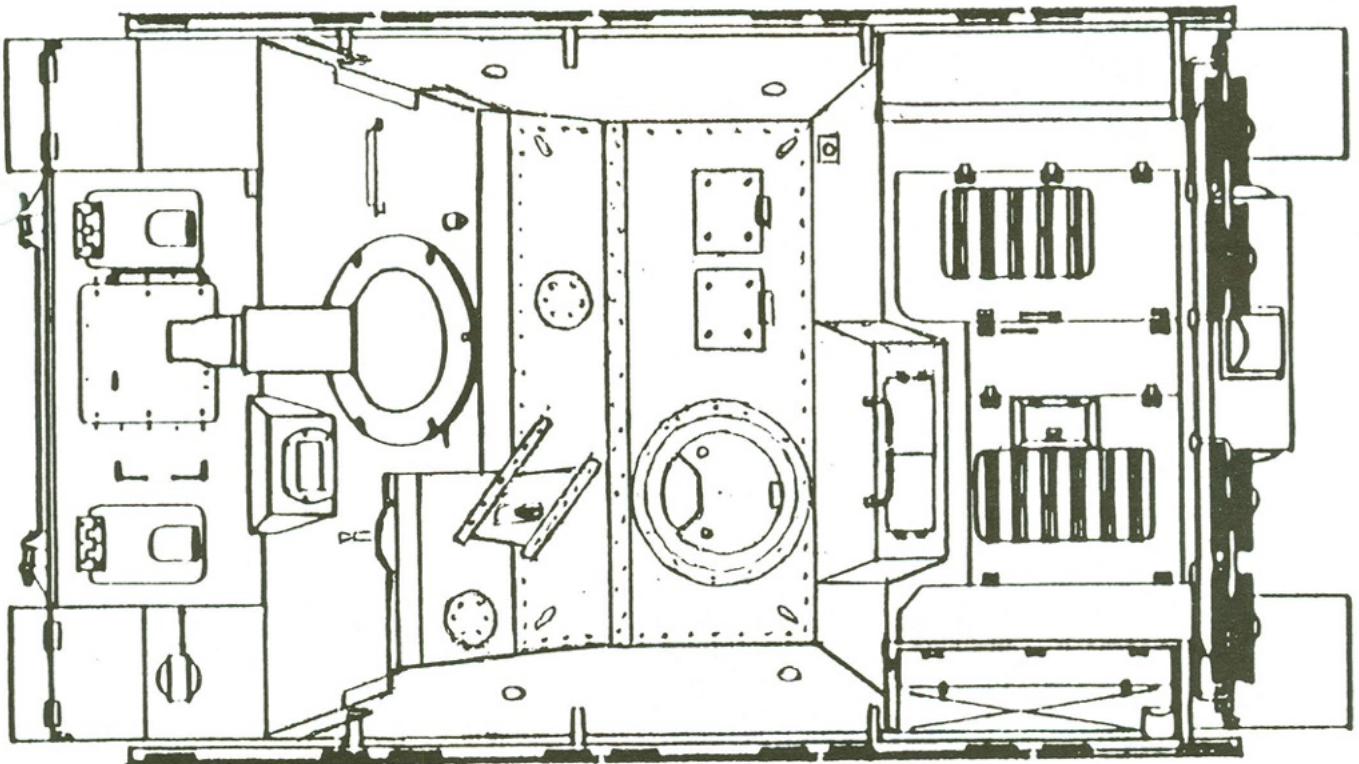
idler J

Schaal 1 : 35

Sturmpanzers IV " BRUMMBAR ", type 3 (final type 1945)
op onderstel H/J.

MILLIPUT PU
2 PAKJES VOOR
f 15,00

NIEUWS IN MINIATUUR

ROB DE JONG - MODEL ACCESSORIES -
KERKPOLDERPAD 4
2807 KT GOUDA 01820 - 28185

ON SIDE

OFFICIEEL IMPORTEUR
VOOR NEDERLAND

The ultimate hightech range in 1/35 scale

Models include high quality parts
in plastic, resin, photoetched brass,
white metal & link by link tracks system

IR 1 - FLAMMPANZER II / SdKfz 122

The most achieved flamethrower
tank of Whermacht
Master work by A.J. Greenland
Wheels & tracks by Model Kasten

FL 129,50

IR 3 - PANZER II Ausf. D / SdKfz 121

The first tank with torsion bar suspensions

FL 129,50

F114,95

TWENOT *AANBIEDING*

TOT 5 DECEMBER 1992

DE GROOTSTE SPECIAALZAAK VAN NEDERLAND IS MEESTAL
OOK DE EERSTE: AFV-CLUB SUPER KWALITEITS MODELLEN

Bel eens voor een afspraak en kom naar Gouda

FL 62,50

NEXT

1/35
M730A1
CHAPARRAL

**AFV
CLUB**

STUUR EEN BRIEFKAARTJE OF BEL EN VRAAG DE EXTRA-DIKKE EURO-MILITAIR NIEUWSBRIEF AAN**